FONS VALENCIÀ
PER LA SOLIDARITAT

GENERALITAT VALENCIANA
Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació

~~IN~~SOSTENIBLE

CAMÍ CAP A LA SOSTENIBILITAT

EL MEU MÓN, EL MEU CONSUM I

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

QUADERN PEDAGÒGIC

EDICIÓ: **Fons Valencià per la Solidaritat.**

COFINANÇAMENT: **Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació. Generalitat Valenciana.**

AUTORA: **Sara Mas Gil.**

COORDINACIÓ: **Esteve Ordiñana Bataller, Natalia Enguix Martínez i Natxo Peñarrocha Mateu. Fons Valencià per la Solidariat.**

MAQUETACIÓ I DISSENY: **SUC Estudio**

SUPERVISIÓ DE CONTINGUTS: **Carmen Lloret Catalá. Professora Investigadora de la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació. Departament d'Educació Comparada i Història de l'Educació. Universitat de València.**

REVISIÓ LLINGÜÍSTICA: **Amparo Hervás Cerveró.**

IMPRESSIÓ: **Imprenta Grau, S.L.**

DIPÒSIT LEGAL: **V-2358-2019**

ISBN: **978-84-120247-6-0**

ÍNDEX

1 PRESENTACIÓ

El Fons Valencià per la Solidaritat 1

Quadern pedagògic “El meu món, el meu consum I”

Campanya “IN/SOSTENIBLE. Un camí cap a la sostenibilitat” 2

A qui es dirigeix 3

Estructura del quadern pedagògic 4

2 CONTINGUTS I FITXES DIDÀCTIQUES DE LES ACTIVITATS:

TEMA 1 Què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible? 5

Activitat 1.1: Missió terrícola: Aturem la tristesa de la Terra 5

TEMA 2 ODS 12: Garantir modalitats de producció i consum sostenibles 11

Activitat 2.1: El camí terrícola del consum responsable 11

TEMA 3 Alimentació 15

Activitat 3.1: El menjar que m’agrada ni viatja ni es destrueix 15

TEMA 4 Residus 19

Activitat 4.1: La meua escola i les 4R 19

TEMA 5 Moda sostenible 25

Activitat 5.1: “El viatge de Vaquerín Sinfín” i la nostra proposta creativa 25

PRESENTACIÓ

1 EL FONS VALENCIÀ PER LA SOLIDARITAT

El Fons Valencià per la Solidaritat és l'associació dels ajuntaments i mancomunitats de la Comunitat Valenciana per a la cooperació al desenvolupament. L'entitat associa a més d'un centenar d'ajuntaments i mancomunitats de municipis, amb l'objectiu de traure rendiment als esforços de les entitats locals en matèria de cooperació internacional al desenvolupament, educació per al desenvolupament i la ciutadania global, cooperació tècnica i atenció en emergències i acció humanitària.

Durant el més de 25 anys de la seua existència, el Fons treballa directament amb els municipis i les seues poblacions, la qual cosa suposa la implicació directa dels nostres socis en totes les fases del cicle del projecte.

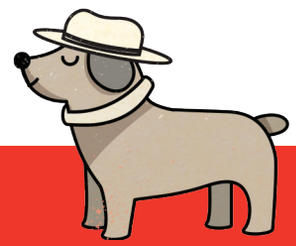
El Fons Valencià es considera un mecanisme d'harmonització de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) mitjançant el qual es canalitzen els fons dels ajuntaments membres amb l'únic objectiu de respondre de manera eficaç i eficient a les necessitats existents als països socis.

En aquestos últims anys, ha dedicat un esforç molt important per a integrar-se i integrar als nostres socis al sistema internacional de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament mitjançant la sensibilització en els propis municipis cap a la cooperació al desenvolupament, el que contribueix a l'impuls i la vertebració de la cooperació descentralitzada municipal des de la participació social. I en aquest sentit fer partícip als veïns i veïnes dels nostres socis dels projectes que l'entitat té en marxa a diferents llocs. Per a aconseguir aquesta integració, treballem baix l'àrea d'educació per al desenvolupament i la ciutadania global, que vol estar present al màxim nombre de municipis socis a través d'alguna de les diferents activitats que el formen.

Es pretén fer arribar als municipis membres informació sobre la realitat dels països empobrits, les causes d'aquesta situació, la complexitat de les relacions Nord-Sud, apropar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i al mateix temps donar a conèixer els projectes de cooperació que desenvolupa el Fons Valencià.

La maduresa del treball implica necessàriament una major incidència en els municipis, així com una major coordinació i diàleg interinstitucional entre les entitats representatives de l'àmbit local, tant sòcies com no sòcies, i les tres diputacions de la Comunitat, així com amb la Generalitat Valenciana; i en aquest sentit, conscients que la visibilitat de la coordinació entre les entitats municipals actua també a favor de la incidència del projecte. Es tracta,

per tant, d'aplicar les sinèrgies de les entitats amb les quals el Fons Valencià té convenis de col·laboració i relació de treball i presentar als municipis valencians, especialment als socis de l'entitat, però també als no socis, un programa marc d'educació al desenvolupament i la ciutadania global en què participen les entitats representatives de l'àmbit local de la Comunitat Valenciana i que vol ser una ferramenta per a la sensibilització i transformació social de totes les entitats implicades per un món més just i equitatiu.

QUADERN PEDAGÒGIC "EL MEU MÓN, EL MEU CONSUM I" 1.1

CAMPANYA "IN/SOSTENIBLE. UN CAMÍ CAP A LA SOSTENIBILITAT"

El quadern pedagògic consta de dues parts: "El meu món, el meu consum I", dirigit a primària, i "El meu món, el meu consum II", dirigit a secundària. Encara que hi ha activitats en tots dos que poden adaptar-se als dos cicles educatius. Aquest recurs didàctic s'emmarca dins de la campanya "IN/SOSTENIBLE. Un camí cap a la sostenibilitat", cofinançada per la Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació de la Generalitat Valenciana.

Des del Fons volem donar a conèixer i sensibilitzar a la població valenciana sobre què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i de la importància de la seua participació per a aconseguir-los.

L'objectiu general d'aquesta campanya és territorialitzar els Objectius de Desenvolupament Sostenible en els municipis socis del Fons Valencià per la Solidaritat, acostant-los a la població a través de la sensibilització, la documentació i l'apoderament.

Pretenem aconseguir-ho a través del treball sobre un d'ells, l'ODS 12: Garantir modalitats de producció i consum sostenibles. La nostra manera de consum actual és una amenaça per al nostre planeta ja que no estem tenint en compte els seus límits. El nostre excés pot provocar un col·lapse, que ja estan sofrint moltes persones, a més del medi ambient.

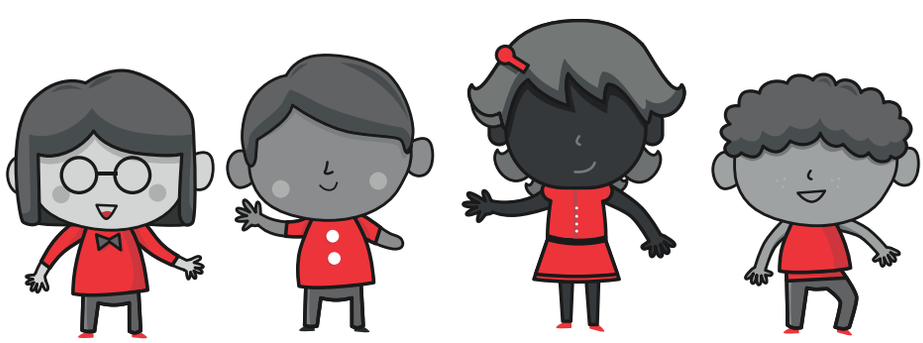
Per tot això, el paper que juga l'educació, considerem primordial començar en edats primerenques, és fonamental per a treballar el desenvolupament dels valors, les actituds, els comportaments i les capacitats d'una ciutadania crítica, participativa, responsable i conscient de la interdependència i la corresponsabilitat de les nostres accions. Sempre en coherència amb l'Agenda 2030 de les Nacions Unides.

Aquest quadern forma part de les diferents activitats que s'han realitzat per a aconseguir que la població valenciana siga conscient de la importància que té la participació ciutadana per a transformar el model de consum actual en un més equitatiu, just, socialment responsable i sostenible mediambientalment.

1.2 A QUI ES DIRIGEIX

Els objectius que persegueix aquest quadern de treball es dirigeixen a tota la comunitat educativa, és a dir, professorat, personal del centre educatiu, alumnat i les seues famílies.

Com a instrument de treball educatiu, serà més utilitzat pel professorat de primària, ja que les activitats que proposem s'han dissenyat per a edats compreses entre els 8 i els 12 anys.

"Taller d'alfabetització, dins del projecte d'enfortiment institucional i desenvolupament socioproductiu en Cayes Jacmel (Haití)".

ESTRUCTURA DEL QUADERN PEDAGÒGIC

1.3

El present quadern es divideix en 5 temàtiques que van del general al particular. Des de la part introductòria, que explica que són els ODS en general, passant per una unitat que defineix l'ODS 12 que treballem en aquesta campanya, arribant posteriorment als 3 àmbits de la nostra vida quotidiana en els quals consumim habitualment de manera insostenible, de manera que serà l'alumnat el que arribe a aquesta conclusió per tal d'oferir alternatives crítiques i transformadores.

La unitat 2 va acompanyada d'un pòster que ajudarà a tindre una visió panoràmica del recorregut que es farà amb l'alumnat de primària i secundària: el camí cap a la sostenibilitat.

En cada unitat didàctica es treballarà la presa de consciència d'un consum més responsable i sostenible en cada àmbit. Per això, la/es persona/es responsable/s de dur a terme les activitats haurà/n de buscar prèviament informació sobre cada tema i, posteriorment, desenvolupar les activitats que es proposen.

A l'inici de cada unitat s'utilitzarà el pòster amb les qüestions que es plantegen des del mateix i, a partir d'ell, l'alumnat formularà les seues inquietuds i preguntes respecte al tema objecte del treball per tal d'analitzar les actituds i conductes insostenibles que presenten durant el desenvolupament de les activitats. Al finalitzar es tornarà al pòster per comprovar si són capaços de respondre aquestes qüestions.

Amés, els i les alumnes s'hauran de comprometre a un canvi dels seus comportaments utilitzant com a recurs didàctic el passaport de ciutadà/ciutadana per la sostenibilitat. Un instrument que comporta una sèrie de compromisos, que cadascú/na decideix si està disposat/ada a assumir en relació als nostres hàbits diaris i sobre els temes que desenvolupem en aquest quadern. D'aquesta manera es realitzarà una avaluació contínua i es comprovarà si l'alumnat ha desenvolupat un aprenentatge significatiu amb el qual puga respondre de manera reflexiva i crítica davant el comportament consumista no sostenible present en la nostra societat actual. Es pretén fomentar propostes alternatives al mateix des de les generacions més joves.

Les activitat educatives que es presenten en aquest quadern poden treballar-se de manera conjunta, és a dir, cada unitat didàctica és complementària a la resta. D'aquesta manera es pot generar una presa de consciència, des de la qual intervenir en canvis de creences i actituds que porten a conductes diferents en l'alumnat sobre el paper que juguem les persones per aconseguir un món més sostenible que l'actual. D'altra banda, se'ls ha volgut donar un caràcter independent per poder-les treballar de manera individual si no fos possible seguir totes les temàtiques.

2 CONTINGUTS I FITXES DIDÀCTIQUES DE LES ACTIVITATS:

TEMA 1

2.1 QUÈ SÓN ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE?

El 25 de setembre de 2015, **els líders mundials van adoptar un conjunt de 17 objectius globals per a eradicar la pobresa, protegir el planeta i assegurar la prosperitat per a totes les persones com a part d'una nova agenda de desenvolupament sostenible.** Cada objectiu té metes específiques que s'han d'aconseguir en els pròxims 11 anys.

Amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible es pretén reprendre els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni i obtindre el que amb ells no es va aconseguir. **Els ODS aspiren a esborrar del mapa la pobresa extrema i fer del món un lloc més equitatiu per a l'any 2030**. Amb els ODS es pretén fer realitat els drets humans de totes les persones i aconseguir la igualtat entre els gèneres i l'apoderament de totes les dones i xiquetes.

Els nous objectius, que consisteixen en una agenda de sostenibilitat més àmplia, cerquen completar allò que els ODM no van aconseguir. Van molt més lluny per abordar les causes de fons de la pobresa i la desigualtat, així com la necessitat universal d'un desenvolupament que beneficie a totes les persones. Aquesta ambiciosa agenda es proposa acabar amb la pobresa d'ací a 2030 i promoure una prosperitat econòmica compartida, el desenvolupament social i la protecció ambiental per a tots els països.

La nova agenda consisteix en un pla d'acció per a les persones, el planeta, la prosperitat, la pau i el treball conjunt. Haurà d'impulsar societats pacífiques, justes i inclusives i exigirà la participació de tots els països, parts interessades i altres individus.

Els Objectius i les metes són de caràcter integrat i indivisible i conjuguen les tres dimensions del desenvolupament sostenible: econòmica, social i ambiental.

Encara que fa falta aprofundir en cadascun d'ells, s'enumeren a continuació: 1. Fi de la Pobresa; 2. Fam Zero; 3. Salut i Benestar; 4. Educació de Qualitat; 5. Igualtat de Gènere; 6. Aigua i Sanejament; 7. Energia Assequible i no Contaminant; 8. Treball Decent i Creixement Econòmic; 9. Indústria, Innovació i Infraestructura; 10. Reducció de les Desigualtats; 11. Ciutats i Comunitat Sostenibles; 12. Producció i Consum Responsables; 13. Acció pel Clima; 14. Oceans i Vida Submarina; 15. Vida d'Ecosistemes Terrestres; 16. Pau, Justícia i Institucions Sòlides; 17. Aliances per Assolir els Objectius.

Per tal d'aconseguir aquestes metes tot el món ha de fer la seua part: els governs, el sector privat i la societat civil.

ACTIVITAT 1	MISSIÓ TERRÍCOLA: ATUREM LA TRISTESA DE LA TERRA	
OBJECTIU GENERAL	Sensibilitzar a xiquets i xiquetes d'entre 8 i 12 anys sobre la situació del planeta i què s'ha decidit des de l'Agenda 2030.	
OBJECTIUS ESPECÍFICS	• **Donar a conèixer els Objectius de Desenvolupament Sostenible.** • **Conscienciar sobre la importància del treball en equip per a transformar una situació que no és bona per a la comunitat en la qual vivim.** • **Aprendre a prendre decisions conjuntes tenint en compte les opinions d'altres persones.**	
CONTINGUT I METODOLOGIA	Aquesta activitat es dividirà en 2 sessions de classe perquè es puga aprofundir en la temàtica dels ODS i els xiquets i les xiquetes puguen reflexionar sobre el paper que juguem totes les persones a l'hora de canviar una situació injusta, no equitativa i no sostenible tant social com mediambientalment.	
DURADA	**2 sessions**	**45 minuts**

SESSIÓ 1

INTRODUCCIÓ — 15-20 MINUTS

S'introduirà als xiquets i xiquetes, mitjançant una història, en la situació actual i insostenible de la Terra, què són l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible i la importància que totes les persones participem en la seua consecució.

EL MISSATGE ALIENÍGENA QUE VA SALVAR LA TRISTESA TERRÍCOLA.

Sodeo era de la ciutat de Conres, que pertanyia al planeta 4R, era una extraterrestre adolescent i vivia en una comunitat compartint el seu dia a dia amb altres espècies diferents del mateix planeta. Açò li agradava moltíssim perquè cada dia, que tenia 37 hores i mitja, aprenia un fum de coses.

La seua família treballava arreplegant els materials que les persones de la Terra rebutjaven en el fem. Amb ells construïen cases, escoles, hospitals, gronxadors en els parcs, etc.

Les alienígenes més joves tenien una labor molt important en 4R, barrejar la terra dels seus camps amb les restes del menjar que les terrícoles rebutjaven, de manera que, les seues fruites i verdures creixien amb un sabor molt més natural del que havien pogut provar quan feien els seus viatges clandestins per a veure l'evolució de la raça humana, que es trobava uns anys darrere de les habitants de 4R. Això sí, només utilitzaven productes naturals perquè si no podien caure molt malaltes.

Una setmana abans de la seua majoria d'edat, els seus esperats 300 anys, estava preparant una gran festa en la plaça del seu barri per a celebrar-ho amb la resta del veïnat, tota la ciutat de Conres li estava ajudant amb els últims detalls.

Eixe matí, de camí a la plaça, va escoltar uns sanglots. Els escoltava molt llunyans però el suficientment clars per a entendre que era la seua amiga la Terra, que no parava de plorar.

Què et passa amiga Terra?- li va preguntar Sodeo.

Doncs que les persones amb la seua manera de consumir estan fent que ens quedem sense aire, aigua, arbres, menjar,... a més, cada vegada hi ha més baralles i jo, la veritat, preferisc desaparèixer que veure com poc a poc empitjorem. No estic gens orgullosa de mi- Va dir la Terra molt trista. A més- va afegir- tant de bo poguera semblar-me més a la meua cosina 4R, allí totes les alienígenes viviu més anys i més felices.

Sodeo es va quedar pensativa i, de sobte, va tenir una idea. ***- Ja tinc la solució! Gravarem un vídeo i el difondrem per les xarxes socials perquè ho vegen les terrícoles.***

Anem a celebrar una gran reunió a causa del meu 300 aniversari, el 25 de setembre, i convocarem uns dies de treball, a més de divertir-nos, clar. En ella participaran les persones que representen a tota la població. L'anomenarem Agenda 2030 i el que farem serà decidir que és el que podem fer perquè tornes a estar contenta una altra vegada. Quan tinguem les solucions, encara que has de ser conscient que va a costar temps i esforç, perquè totes les persones es posen d'acord sent tan bel·licoses com són, llavors celebrarem la festa en la plaça. Així farem el primer intercanvi de planetes entre la població de 4R i de la Terra.

Que bona idea has tingut Sodeo! - *va dir la Terra assecant-se les restes de llàgrimes que encara quedaven en el seu rostre.* ***- Anem a gravar el vídeo perquè ho veja tothom! Estic molt emocionada! Que bo és compartir les preocupacions perquè isquen bones idees!.***

Açò va succeir l'any 2015 i l'aniversari de Sodeo va ser un gran èxit. Tot el treball que van realitzar va donar 17 resultats que van anomenar els Objectius de Desenvolupament Sostenible, utilitzant les síl·labes del nom de la protagonista però a l'inrevés. Des de llavors, les persones de la Terra hem de treballar molt dur per a aconseguir aquestos objectius i, a més, poder aconseguir-los l'any 2030. Per això, tots i totes hem de posar de la nostra part.

DESENVOLUPAMENT — 20 MINUTS

Una vegada s'haja relatat el conte, l'alumnat s'asseurà en cercle i es farà un debat en classe per tal de deixar preparada la temàtica sobre els ODS per a la següent sessió i comprovar la importància del treball en equip per a canviar les coses des de la seua pròpia realitat.

PREGUNTES

- Per què penseu que la Terra està trista? Posar exemples de les raons que pot tenir per a justificar el seu estat d'ànim.
- Què penseu que feu en el vostre dia a dia perquè la Terra estiga trista?
- Per què penseu que hi ha pobresa en el món? I contaminació?
- Per què hi ha guerres?
- Creieu que les persones podem fer alguna cosa perquè torne a estar contenta? Què feu o faríeu en el vostre dia a dia per a alegrar a la Terra?
- D'on creieu que pot vindre el nom del planeta 4R?
- Per què penseu que la Terra diu que les alienígenes viuen més temps i estan més felices en 4R?
- Què pot fer que a Sodeo li agrade tant viure amb veïns i veïnes de diferents espècies?
- Què us sembla la idea de Sodeo de reunir a representants de totes les persones per a buscar solucions? És una tasca fàcil o difícil?
- Quins problemes poden sorgir en este treball amb tantes persones que volen coses diferents?
- Creieu que poden arribar a bons acords? Com?
- Quins són els objectius que proposaríeu per a alegrar a la Terra?
- Açò està passant en el nostre món, noteu que s'està fent alguna cosa per a millorar l'estat d'ànim de la Terra? I en la vostra ciutat o poble? I en el vostre barri? I en la vostra escola? I en la vostra classe?

TANCAMENT DE LA DINÀMICA — 5 MINUTS

En acabar el debat se'ls donarà una tasca perquè treballen la reflexió i la sensibilització sobre aquesta temàtica amb la seua família:

Tasca: cerqueu informació, amb l'ajuda de la vostra família, sobre què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible i quins d'ells estan relacionats amb la infantesa. Com a recolzament es podrà utilitzar la fitxa dels ODS que hi ha a l'enllaç del projecte **www.insostenible.org**. Quan sapigueu que són els ODS relacioneu el que feu en el vostre dia a dia que tinga a veure amb aquests 17 objectius.

SESSIÓ 2

INTRODUCCIÓ 10 MINUTS

Per a iniciar aquesta dinàmica caldrà fer-los recordar la història que se'ls va explicar la sessió prèvia i la informació que hagen cercat amb la seua família sobre els ODS i el paper que tenen els xiquets i les xiquetes en aquesta agenda.

A continuació se'ls explicarà que tenen una missió: fer alguna cosa importat per a alegrar a la Terra i a tota la seua població.

Per a posar-los en situació, es contextualitzaran les decisions que es van prendre per a crear l'Agenda 2030 en la seua realitat més pròxima, l'escola.

Per tot açò es formaran 5 grups de treball representant als diferents col·lectius de la comunitat educativa: professorat i resta de l'equip educatiu, alumnat, famílies, personal del centre (administració, personal menjador, jardineria, neteja, etc...) i entitats del barri/poble.

DESENVOLUPAMENT 20 MINUTS

ES CREARÀ UNA ASSEMBLEA en la qual es presente una situació a l'alumnat que necessite prendre una o diverses decisions en classe, tenint en compte les diferents perspectives i interessos que poden existir en l'escola.

"Un pas important perquè es puguen disminuir moltes de les preocupacions que té el nostre planeta és començar per veure que podem canviar dels nostres costums diaris en els llocs on vivim. Per açò, com a equip de recerca terrícola que som, anem a veure que podem fer en la nostra escola.

Ès molt importat tenir en compte les opinions de diferents persones que poden tenir una relació amb l'escola i amb el barri/poble on està. D'aquesta manera tothom se sentirà escoltat i sabrà que s'han tingut en compte les seues necessitats per a prendre una decisió comuna. Cada grup arribarà a un acord i farà una proposta per a millorar la situació injusta escollida en l'assemblea.

PER A COMENÇAR A TREBALLAR AMB L'ALUMNAT SOBRE ELS ODS, es proposarà qualsevol de les temàtiques relacionades amb les 5 àrees entorn de les quals s'ha organitzat l'Agenda 2030: Planeta, Persones, Prosperitat, Pau i Aliances. Si es vol introduir directament un debat sobre l'ODS 12, que és el que treballem amb major profunditat en aquest quadern, es triarà qualsevol de les temàtiques que es presenten posteriorment. Totes les unitats de la guia didàctica estan relacionades amb algun dels problemes que sorgeixen com a conseqüència del nostre consum irresponsable, desmesurat i insostenible.

Es recomana que es contextualitze el tema que es vaja a treballar amb una problemàtica real de cada escola, d'aquesta manera serà més fàcil que l'alumnat se senta identificat amb l'activitat. Alguns exemples poden ser:

ODS 2

Fam zero. "Algunes famílies en el nostre col·le no poden fer els 5 menjars els 7 dies de la setmana. Què podem fer des de l'escola perquè açò no els passe i s'alimenten bé amb menjar saludable?"

ODS 5

Igualtat de gènere. "Ens agrada molt fer exercici i hi ha moltes maneres de fer-lo jugant. El que passa és que en el pati del nostre col·le el que més es fa és jugar a futbol i a bàsquet. A més ens agrada tenir ombra i una zona blaneta com si estiguérem en un gran jardí. Com podem dividir els espais del nostre pati perquè totes les persones gaudim d'ell?"

ODS 12

Producció i consum sostenibles. "Al menjador del nostre col·le ve una empresa que ens porta el menjar ja preparat i només cal calfar-lo. No ens agrada gens perquè, a més de no estar molt bo, sabem que així no col·laborem al fet que es pague un preu just al salari de les persones que treballen la terra perquè mengem ric i saludable. Què podem fer per a menjar en l'escola productes bons de l'horta valenciana?

ODS 16

Pau, justícia i institucions sòlides. "Moltes vegades veig discussions que acaben en baralles i, quasi sempre, són per coses poc importants. Segur que hi ha moltes maneres de poder tenir opinions diferents i que açò no signifique que hàgem d'insultar-nos, pegar-nos o que hi haja càstigs. Què podem fer en el nostre col·le per a resoldre aquestes situacions d'una altra manera?"

ODS 17

Aliances per a aconseguir els objectius. "En el nostre barri/poble vivim persones molt diferents. Açò ens encanta perquè en el nostre món hi ha molts països i açò és una manera de conèixer-los i entendre-los millor sense haver de viatjar. El problema és que la gent del veïnat no organitza moltes activitats perquè ens coneguem millor i aprenguem els uns dels altres. Què podem fer des de l'escola per a animar un poc el barri/poble amb ajuda d'altres entitats i persones que també viuen allí?

Una vegada triada la temàtica, l'alumnat treballarà en els 5 grups que s'han descrit en la introducció. Cadascun dels col·lectius repartirà els rols de moderador/a, secretari/ària i persona observadora. Cada grup haurà de traure almenys dues propostes que després es presentaran al grup classe.

TANCAMENT DE LA DINÀMICA — 15 MINUTS

Amb les dues propostes de cada grup es finalitzarà la dinàmica nomenant a un/a representant de cadascun d'ells que explicarà a la classe el que s'ha pensat en el seu grup. Es deixaran els últims 5 minuts per a afegir alguna proposta que s'haja pensat en aquesta última fase.

MATERIALS NECESSARIS

• Conte "El missatge alienígena que va salvar la tristesa terrícola"

• Cartolines • Retoladors de colors • Folis (intentar fer ús de material reciclat)

TEMA 2

2.2 ODS 12: GARANTIR MODALITATS DE PRODUCCIÓ I CONSUM SOSTENIBLES

A través d'aquest objectiu es persegueix garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

Per a mantenir el ritme de consum actual, necessitarem quasi l'equivalent a tres planetes, per la qual cosa hem de canviar la nostra modalitat tant de consum com de producció.

COM PODEM FER AIXÒ?

En aquesta unitat us presentem un pòster per a posar-lo a l'aula. Representa un camí que si es va seguint al llarg del curs pot ajudar-nos a millorar els nostres costums diaris cap a un consum més responsable amb el planeta i, gràcies a això, convertir el nostre món en un lloc més sostenible per a les persones que vivim en ell i per a les que estan per arribar. El pòster se centra en 6 temàtiques, divididas entre els quaderns I i II, que ens afecten en el nostre consum diari: alimentació, residus, moda, bon govern, finances i turisme.

A més, us facilitem material addicional per a poder treballar en major profunditat entorn de l'ODS 12. En el web del projecte www.insostenible.org existeix un apartat de recursos didàctics, que el Fons ha desenvolupat per a l'exposició "In/sostenible. Un camí cap a la sostenibilitat", que us ajudaran a realitzar diverses activitats, a més de les propostes del present quadern:

Passaport de ciutadà/ana per a la sostenibilitat: És un passaport que requereix d'una sèrie de compromisos per a obtenir-lo. En ell es treballen tots els temes de les unitats didàctiques, cadascuna d'elles té un llistat d'implicacions relatives a l'eradicació de la pobresa promovent una prosperitat econòmica compartida, un desenvolupament social i la protecció ambiental de totes les persones del món. Amb les nostres accions diàries podem recolzar la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Núvols: En cadascun d'ells hi ha una frase per a reflexionar sobre les conseqüències tant socials com ambientals de les nostres accions. També hi ha recomanacions perquè algunes d'aquestes tinguen menys impacte negatiu.

Panells: Cada panell parla d'una temàtica i té 3 cares. Cara 1, perquè l'alumnat done la seua opinió sobre una pregunta que es llança; haurà de donar les respostes que considere més sostenibles. Cara 2, són recomanacions per a millorar els hàbits de consum. Cara 3, es presenten accions que es realitzen des del Fons Valencià per la Solidaritat entorn de la matèria en qüestió.

Panell dels ODS: És un panell on es presenten els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible que formen part de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides.

Pòster "El camí terrícola del consum responsable": Aquest pòster serveix com a guia de treball que ens marca el recorregut a seguir d'aquest quadern d'activitats educatives. Es penjarà a l'aula en quan es comence a treballar la unitat didàctica 2.

Vídeos: Què fem i què podem fer?

Presentem 6 vídeos de menys d'1 minut de durada en els quals enviem missatges clars sobre els nostres comportaments cap al consum diari.

Cadascun d'ells mostra idees concretes sobre el que fem a l'hora de consumir, sense tindre en compte les conseqüències, i que podem fer personalment per a dirigir-nos cap a una sostenibilitat cultural, socioeconòmica i mediambiental. **www.insostenible.org**

ACTIVITAT 2	EL CAMí TERRÍCOLA DEL CONSUM SOSTENIBLE	
OBJECTIU GENERAL	Generar hàbits de consum responsable i sostenible en els productes que utilitza diàriament la comunitat educativa d'un centre de primària..	
OBJECTIUS ESPECÍFICS	• **Conscienciar tant a l'alumnat i a les seues famílies com al professorat de primària de la relació entre la nostra manera de consumir i les conseqüències socials i mediambientals que es generen.** • **Desenvolupar canvis actitudinals en pro del consum responsable i sostenible.** • **Fomentar comportaments transformadors a favor d'una societat equitativa, justa i sostenible.**	
DURADA	**1 o 2 sessions**	**45 minuts**

CONTINGUT I METODOLOGIA:

INTRODUCCIÓ — 15 MINUTS

Es presenta el pòster que va a penjar-se en l'aula durant tot el curs: en aquest recorregut cap a la sostenibilitat es fan diverses preguntes que s'aniran responent a mesura que es realitza cada unitat. **Amb aquestes qüestions es pretén que l'alumnat prenga consciència que les nostres pràctiques diàries no recolzen un model de consum responsable, canvien les seues creences entorn dels valors d'equitat, justícia social, cooperació i sostenibilitat ambiental.** D'altra banda, el treball del docent consisteix en assegurar-se que al final del recorregut d'aquest quadern s'hagen generats actituds i comportaments en pro d'un consum conscient, responsable i sostenible.

Quan finalitze una unitat i es puguen respondre tant a les qüestions plantejades en el pòster com a les que sorgisquen per part de l'alumnat, s'emplenaran els compromisos plantejats en cada tema del passaport de ciutadà/ana per a la sostenibilitat.

A més de les preguntes que hi ha en el pòster, el/la facilitador/a de l'activitat utilitzarà la informació que es presenta en el recurs dels núvols **www.insostenible.org**. D'aquesta manera podrem anar introduint la reflexió sobre l'Objectiu 12 de l'Agenda 2030.

DESENVOLUPAMENT — 20 MINUTS

Una vegada llançades les preguntes de reflexió, es dividirà la classe en 6 grups. Cadascun d'ells representarà un dels temes a treballar. Se'ls posarà un nom relacionat amb la responsabilitat, la justícia, l'equitat i la sostenibilitat socioeconòmica i mediambiental. Per exemple: Samarretes customitzades (per a la moda sostenible); alguna persona del camp propera i coneguda (per a l'alimentació); papers reciclats (per als residus); monedes alternatives (per a les finances ètiques); veïnat actiu (per al bon govern); artesanies locals (per al turisme responsable i sustentable).

Es realitzarà un roda en la qual cada grup haurà de pensar una cosa negativa de la nostra manera de consumir en el sector del cada equip i una proposta positiva sobre el que podríem fer en el nostre dia a dia per a millorar el nostre consum en aquest àmbit. Per exemple, si sóc del grup de moda sostenible puc dir: Negatiu "produir roba és molt contaminant". Positiu "vaig a intercanviar-me roba que no m'agrade o que m'estiga xicoteta amb els meus amics o amigues, també amb la meua família".

TANCAMENT DE LA DINÀMICA — 10 MINUTS

Es presenten al grup classe totes les conseqüències negatives i les propostes positives que s'han realitzat per part dels equips. Es pot aprofundir un poc més i fer-se una segona sessió en la qual es realitze un pòster entre tota la classe amb totes les conseqüències que s'han reflexionat en aquesta dinàmica i les propostes per a millorar el consum irresponsable que caracteritza la nostra societat actual.

MATERIALS NECESSARIS

• Pòster "El camí terrícola del consum responsable" • Els núvols de l'enllaç del projecte In/Sostenible • Targetes de paper reciclat i retoladors • Per al pòster de la segona sessió pot utilitzar-se un cartró o qualsevol material reciclat.

TEMA 3

2.3 ALIMENTACIÓ

ACTIVITAT 3	EL MENJAR QUE M'AGRADA NI VIATJA NI ES DESTRUEIX
OBJECTIU GENERAL	Prendre consciència de l'impacte mediambiental, socioeconòmic i individual de la industria alimentària i actuar per a disminuir-lo sobre la base de les nostres possibilitats.
OBJECTIUS ESPECÍFICS	• Conèixer la diferència entre el consum d'aliments quilomètrics o petroaliments versus aliments locals o de temporada. • Fomentar accions per a reduir el desaprofitament de menjar a casa i a l'escola.
DURADA	3 a 12 setmanes

"Enfortiment gastronòmic a partir del coneixement i la valoració de la cuina local. San Xavier (Bolívia)".

CONTINGUT I METODOLOGIA:

INTRODUCCIÓ

En la actualitat, aproximadament un 40% dels aliments que es produeixen al món no arriben a consumir-se. És a dir, 1/3 del que es produeix es tira. A Espanya, concretament, 3'5 milions de quilos d'aliments al dia acaben en el fem. En cada llar malgastem 1.000 kg a l'any amb aquest menjar que no consumim.

Aquestes xifres sorprenen a més perquè, segons l'informe "El Estado de la Seguridad Alimentaria y la Nutrición en el Mundo 2018" **www.fao.org/3/I9553ES/i9553es.pdf** (1), 600.000 persones es troben en situació d'inseguretat alimentària greu a Espanya.

La globalització de la indústria alimentària té greus conseqüències mediambientals, com el canvi climàtic o l'alta generació de residus, i socials, com l'ús de mà d'obra barata i l'expulsió de llauradors i llauradores de les seues terres. A més de l'impacte que generen en la salut el nostres hàbits de consum d'aliments processats, l'ús de pesticides químics, fertilitzants, hormones i antibiòtics injectats al bestiar, contaminació de terres, aigües i aire, etc.

Un dels pilars perquè existisca un canvi de paradigma d'un sistema alimentari (més preocupat per vendre que per les persones) que genere avanços a llarg termini és l'educació. Per aquest motiu, plantegem aquesta proposta per a treballar amb les generacions més joves.

DESENVOLUPAMENT

Aquesta activitat consta de diverses dinàmiques basades en els objectius específics assenyalats:

TREBALL D'INVESTIGACIÓ: LA NOSTRA LLISTA DE LA COMPRA

Per a conèixer de primera mà l'impacte social, mediambiental i en la nostra salut dels aliments quilomètrics o petroaliments necessitarem la col·laboració de les famílies.

Aquesta és una activitat d'investigació, per tant, es farà en 3 sessions que es desenvoluparan durant 3 setmanes:

SETMANA 1

Els xiquets i les xiquetes realitzaran amb la seua família una llista de la compra setmanal amb els productes alimentaris que normalment compren a casa. També assenyalaran els llocs en els quals compren aquestos productes.

Durant aquesta mateixa setmana, aniran a fer la compra i hauran de revisar la procedència i el preu d'almenys 5 aliments del supermercat: carn, fruita o verdura, marisc, peix, cereals i llegums.

SETMANA 2

Durant aquesta sessió es reunirà la informació resultat de la investigació de l'alumnat sobre les seues llistes de la compra. Una vegada es posen en comú les dades de tota la classe, es veurà en un mapa el recorregut que fan aquestos aliments i es calcularan els quilòmetres que fan les diferents fruites, cereals, verdures, etc. Amb aquesta informació s'analitzaran les conseqüències que té aquesta importació d'aliments quan la majoria de les vegades poden consumir-se de manera més local. Els punts que es tractaran són:

• S'assenyalaran les fruites i verdures que són de temporada. Molts d'aquestos aliments estan sempre en el mercat, anomenats permanents, perquè en molts països d'on provenen poden collir-se tot l'any. Es recalcarà que els aliments de temporada segueixen el seu creixement i maduració seguint el seu cicle natural, per tant, no s'utilitzen cambres per a aquestos processos ni energia innecessària.

• Veient la procedència dels aliments de la llista, es parlarà dels aliments de proximitat i de quilòmetre zero, que són els que es consumeixen a una distancia curta i que han viatjat menys de 100 kms fins a arribar als nostres plats. Es veuran els mitjans de transport que s'utilitzen per a fer arribar el menjar que ha comprat l'alumnat i les emissions de CO2 que poden produir. Es pot calcular la petjada ecològica d'una llista de la compra en el següent enllaç d'Amics de la Terra:

www.alimentoskilometricos.org

• Estudiant els preus dels aliments s'analitzaran algunes situacions de persones llauradores que treballen en condicions insostenibles i injustes. S'explicarà a l'alumnat que els aliments de proximitat ajuden a l'economia local i que, en haver menys intermediaris, el repartiment dels guanys és més just. A més, l'impacte en el medi ambient és molt menor i es coneixen més trets culturals dels llocs en els quals vivim.

SETMANA 3

Amb tota la informació recollida i les reflexions generades en les setmanes anteriors, ara es treballarà la proposta d'alternatives per a consumir aliments d'una manera més responsable amb el medi ambient, amb les persones productores dels aliments i amb la nostra salut.

Aquesta setmana s'eixirà al poble o al barri per a investigar. Es faran entrevistes a persones que treballen en fruiteries, carnisseries, peixateries, en el mercat, botigues a granel, etc. També si es coneixen a llauradors/ores i grups de consum; a més, es preguntaran les opinions i coneixements al veïnat. Aquestes entrevistes hauran de ser senzilles i es podran preparar en classe amb el tutor/a. Els temes a incloure en les preguntes poden centrar-se en quins són els productes locals i de temporada que es venen, quins són els avantatges de comprar en un mercat local respecte a un supermercat, quins són els avantatges dels productes ecològics dels que no ho són, i si coneixen alternatives per a consumir d'una manera sostenible, responsable i saludable.

TANCAMENT DE LA DINÀMICA

OPCIÓ PER A TREBALLAR L'OBJECTIU ESPECÍFIC 12: Una vegada finalitzat el treball d'aquestes tres setmanes, es prepararà un periòdic de classe amb tota la informació recollida, afegint, a més, una secció en forma d'article sobre els residus orgànics.

Es realitzaran entrevistes a tota la comunitat educativa (alumnat, professorat, gabinet psicopedagògic, personal de menjador, famílies, personal administratiu i extern) centrades en idees i propostes, que caldrà portar a l'acció en la mesura del possible, sobre com reduir el fem orgànic en el centre escolar. Aquesta activitat pot organitzar-se en 9 setmanes:

- **Títol del diari, estructura i distribució de funcions.**
- **Estructura de l'article referent a la reducció de residus orgànics.**
- **Propostes de la classe per a la reducció de residus orgànics.**
- **Realització de les entrevistes.**
- **Organització de grups de treball per a desenvolupar les entrevistes.**
- **Posada en comú de les respostes i redacció en grup de l'article.**
- **Muntatge final del diari de classe.**
- **Presentació al centre educatiu del diari.**

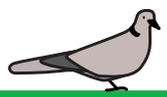
MATERIALS NECESSARIS

• Papers • Bolígrafs • Menjar triat amb les seues etiquetes • Llapis de colors • Gravadores • Ordinador i impressora (si no es fa a mà el diari).

TEMA 4

2.4 RESIDUS

ACTIVITAT 4	LA MEUA ESCOLA I LES 4R
OBJECTIU GENERAL	Prendre consciència de la limitació de recursos del nostre món i la nostra influència per a reduir l'impacte.
OBJECTIUS ESPECÍFICS	• **Desenvolupar la creativitat entorn d'una ciutadania crítica i responsable amb el medi ambient.** • **Actuar en relació a l'ús dels residus sòlids per a reduir el seu impacte negatiu.**
DURADA	**Tot el curs acadèmic**

CONTINGUT I METODOLOGIA:

INTRODUCCIÓ

S'organitzarà una campanya escolar perquè des del grup de classe es prenga consciència de la gran quantitat de residus que generem i les greus conseqüències que això implica al medi ambient. Davant aquesta realitat, el que podem fer des de la ciutadania per al tractament dels mateixos és crear opcions que milloren la situació.

Els conceptes amb els quals es treballarà són les 4R:

REDUIR

REUTILITZAR

RECICLAR

RECUPERAR

Reduir la generació de residus vol dir que hem d'evitar la generació de fem consumint més sàviament, és a dir, eludir la compra de productes que realment no són necessaris i que a més porten amb si elements que en molt poc temps seran fem. També reduir en energia per a disminuir l'impacte en el medi ambient.

Reutilitzar és tractar de donar un segon ús als productes que ja no serveixen per a la tasca per a la qual es van adquirir o bé reparar-los perquè puguen continuar complint amb la seua funció. Traure el màxim profit a les coses que tenim abans de tirar-les.

Reciclar vol dir utilitzar un material o objecte en forma similar al seu ús original o usar la seua matèria primera per a fabricar un altre. Cal fer una selecció dels residus generats per nosaltres mateixos, els quals després són tractats en plantes especialitzades creant productes per als mateixos o altres usos de igual, major o menor qualitat.

Recuperar significa extraure energia o materials a partir dels residus. Es relaciona amb els processos industrials on es recuperen materials o elements que servisquen com a matèria primera.

Entorn d'aquest lema també es parla d'una cinquena i, fins i tot, d'una sisena "R": Rebutjar, els productes que no siguen respectuosos amb les persones i la naturalesa. A més, Repensar. És a dir, canviar la nostra manera de consumir posant per davant al medi ambient davant cada opció de compra o de despesa. És la idea clau que es vol desenvolupar amb aquestes activitats.

Es pretén que, a més de fomentar valors de respecte al món que ens envolta, es desenvolupen actituds que es transformen en comportaments interioritzats que la comunitat educativa porte a terme en la seua vida diària.

Perquè l'alumnat se senta identificat amb la campanya es realitzarà una planificació d'activitats amb el grup classe per a desenvolupar 4 fases.

Per a començar a treballar, la persona facilitadora de l'activitat explicarà que és el que anomenem residus sòlids, la seua classificació i les conseqüències negatives que generen en el nostre planeta. D'altra banda, entre els beneficis de portar a la pràctica les 4R, estan disminuir el volum de residus i l'estalvi en matèries primeres, aigua i energia, entre altres.

Introduirem l'activitat amb una història:

LA MEUA ESCOLA I LES 4R

A l'escola "Basurilla" de primària del poble valencià "L'hortaconta" pensaven que tenien molta sort de tindre un hort just darrere. Durant molt de temps van treballar, van aprendre i es van divertir moltíssim per poder gaudir de verdura en el seu menjador, cuidada per tota la comunitat educativa i també pel veïnat del barri/poble. Plantaven tomaques, carabassetes, enciams, faves, cols, espinacs,... Mmmm, que bo! Per fi uns xiquets i xiquetes amb la sort de poder assaborir les seues pròpies hortalisses!

De sobte, un dia van començar a adonar-se que les plantes van deixar de brotar perquè... la terra estava massa contaminada perquè nasquera cap ésser viu en ella.

Van investigar durant mesos les raons per les quals li podia ocórrer una tragèdia d'aquelles característiques al seu benvolgut hort. Doncs bé, van descobrir que a Espanya es tiren 21 milions de tones de fem a l'any. Això significa que entre totes les persones del món generem 1.300 tones en 1 any!

Pensant, pensant, van arribar a la conclusió que si continuaven tirant tot aquell fem no tindrien espai per a viure i, a més, en breu estarien en un món completament contaminat. Tots i totes estaven d'acord amb què no volien això per al seu futur, un món negre i pudent.

Des de llavors fan una campanya anomenada LA MEUA ESCOLA I LES 4R, a la qual s'han sumat cada vegada més escoles de primària per a conservar un món verd i blau i ple d'aire pur.

Ara mateix us explique que podem fer en la nostra classe per a aconseguir aquest objectiu des de la nostra escola també: Organitzarem una campanya perquè totes les persones que gaudeixen de la nostra escola s'adonen de com d'important és generar menys residus i reutilitzar-los perquè puguem viure millor. Per això proposem una música que ens pot identificar amb aquesta tasca que tenim per davant, la cançó d'Alejandro Ventura Morales "Quiero vivir mejor":

www.youtube.com/watch?v=mY--D25Lmb8
(es pot proposar qualsevol altra cançó).

DESENVOLUPAMENT

Per a la campanya s'utilitzaran diferents materials i eines educatives per a desenvolupar la creativitat, la cooperació, el pensament crític i la participació activa de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge i la difusió del mateix a la resta de la comunitat educativa del centre escolar.

Després de la introducció es proposarà al grup fer un programa de ràdio, una exposició fotogràfica o un vídeo sobre les activitats que realitzaran, segons el nivell del grup, per poder difondre el seu procés de canvi a la resta de l'escola.

FASE 1

Aquesta és una fase d'investigació sobre la quantitat de residus que es generen en el centre educatiu.

Es dividirà la classe en 6 grups. És molt important l'organització amb el/la docent de les funcions que té cada grup, quina informació ha de cercar, com ordenar-la, a quines persones demanar-la i els llocs on anar (classes, menjador, sala de professorat, pati, etc). Es faran entrevistes al personal d'administració, al professorat, al personal de neteja, al personal del menjador, a l'alumnat i si hi ha, al personal extern contractat. Els objectius van dirigits a conèixer si les persones han pensat que generem molts residus i és alguna cosa que els preocupa, que tipus de residus es generen a l'escola, la quantitat aproximada que generem en una setmana en cada lloc, si al centre s'ha realitzat alguna proposta per a la protecció del medi ambient, quines eines tenim per a evitar una generació tan gran de residus i com podríem generar menys.

Quan s'haja recopilat tota la informació s'ordenarà en classe amb l'ajuda de la facilitadora de l'activitat a mode d'article o vídeo per a informar la resta del personal escolar.

FASE 2

Aquesta és la fase de les propostes des de l'aula per a millorar la situació.

Amb la informació que s'haja obtingut es reflexionarà sobre les conseqüències que pot tenir la generació de residus del centre. El grup durà a terme dues acciones de millora, ja que d'aquesta manera podrà aprofundir millor en cadascuna d'elles. Una de les idees serà proposada per el/la docent i l'altra per l'alumnat.

Per a facilitar la presa de decisions de les dues accions que desenvoluparà el grup es posarà una caixa en el centre de la classe on es col·locarà la idea principal de cada proposta. Es llegiran totes i la que resulte més factible i tinga major impacte a l'escola serà l'escollida. El/la docent presentarà 3 idees i també es decidirà en grup la que es durà a terme.

Es realitzarà una planificació per a realitzar les dues activitats, tenint en compte les sessions que s'utilitzaran, els passos que es donaran per a desenvolupar-les, com s'organitzaran, les funcions de cada persona i els materials que es necessitaran.

A continuació es presenten algunes idees:

ELS COLORS DEL RECICLATGE

Per reduir els residus a l'aula i poder posar-ho en pràctica en la resta del centre, es dissenyaran contenidors de reciclatge de diferents colors decorats per l'alumnat, identificant clarament que s'ha d'introduir en cadascun d'ells. Es començarà a l'aula, continuant pel pati, el menjador, la sala de professorat, corredors, etc.

L'STOP DE L'USAR I TIRAR

Es proposarà un concurs a l'aula a l'inici de l'activitat l'objectiu del qual serà evitar al màxim possible els envasos d'usar i tirar per als esmorzars i els berenars en classe (aquesta activitat suposa també una presa de consciència de les famílies). Aquestos seran substituïts per portaviandes, bosses i tovallons de tela, botelles de vidre, etc. Cada setmana dos alumnes de la classe seran responsables d'analitzar la quantitat de residus generats pel grup en relació amb aquestos materials, i al final de l'activitat, si s'ha aconseguit reduir un 25% el consum d'envasos d'un solo ús, se celebrarà una festa ecològica a l'aula.

LES NOSTRES MANUALITATS CONSCIENTS

En els centres educatius sempre es realitzen activitats creatives, on les manualitats ocupen un lloc bàsic per a poder desenvolupar-les. La proposta d'enguany serà dissenyar contenidors per a guardar tot tipus de materials que puguen reciclar-se per als tallers de manualitats. D'aquesta manera evitem, en la mesura que siga possible, utilitzar materials nous. En els contenidors que es dissenyen es guardaran de manera organitzada les restes de paper, plàstic, cartró, etc. L'alumnat també demanarà materials reciclats al personal del menjador o de la cafeteria del centre i a les famílies per a portar material de casa: caixes, envasos, botelles, trossos de tela, etc.

FASE 3

Aquesta és la posada en marxa de les activitats proposades en la fase prèvia tenint en compte la seua planificació.

FASE 4

La difusió de la campanya. Pot fer-se dirigida al centre educatiu o al barri/poble en general.

En totes les etapes d'aquest procés hi haurà, almenys, dues alumnes documentant-les. D'aquesta manera, es podrà difondre a la resta de la comunitat educativa en el format que s'haja decidit.

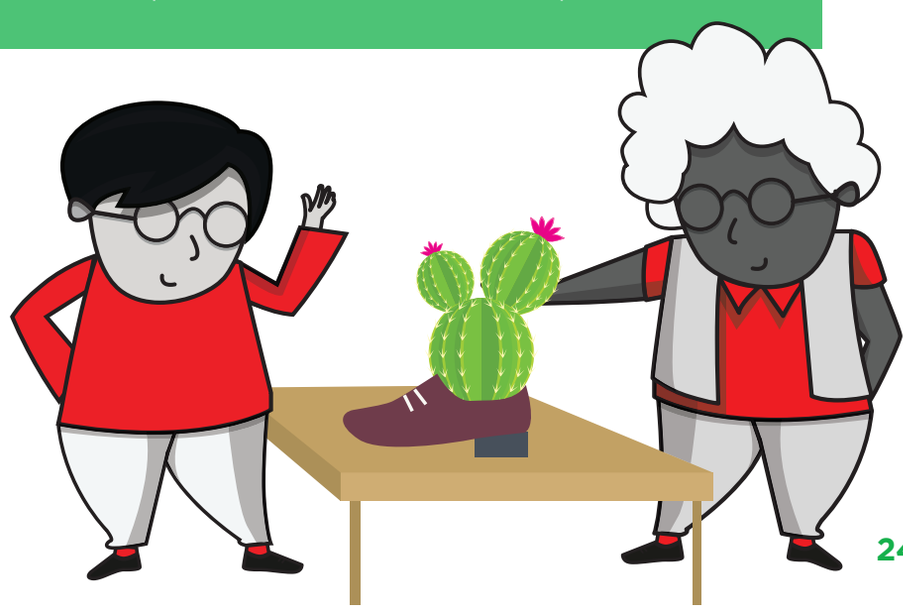
MATERIALS NECESSARIS

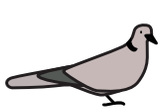
• Història L'escola "Basurilla" de "L'hortaconta"

• Cançó: Quiero vivir mejor de Alejandro Ventura Morales:

www.youtube.com/watch?v=mY--D25Lmb8

Depenent de l'activitat creativa que es decidisca posar en marxa, necessitarem materials com: • Micròfons • Càmeres de vídeo • Fotografies • Gravadores • Folis • Bolígrafs, etc. • Almenys 1 ordinador i connexió a internet • 1 caixa xicoteta de cartró • 4 contenidors grans de cartró (mínim) • Retoladors • Cola • Tisores • Revistes • Papers de colors i material reciclat per a decorar.

TEMA 5

2.5 MODA SOSTENIBLE

ACTIVITAT 5	"EL VIATGE DE VAQUERÍN SINFÍN" I LA NOSTRA PROPOSTA CREATIVA
OBJECTIU GENERAL	Conèixer alternatives a la tendència actual de la *fast fashion* i les conseqüències negatives d'aquesta tant a nivell mediambiental com social.
OBJECTIUS ESPECÍFICS	• **Generar opcions reals amb activitats a l'aula d'un consum responsable de la roba.**
DURADA	**3 sessions de 45 minuts**

SESSIÓ 1

INTRODUCCIÓ — **15 MINUTS**

S'iniciarà l'activitat amb la cerca d'informació sobre la indústria tèxtil i els seus impactes socioeconòmics i mediambientals com a treball previ. Una bona font per a desenvolupar aquesta tasca és la campanya "Ropa Limpia". **www.ropalimpia.org**.

Per a introduir aquesta sessió es pot utilitzar algun dels núvols on es parla de la indústria tèxtil, recolzant-se en la informació sobre la contaminació i els danys que aquesta produeix.

A continuació es presentarà un personatge a l'alumnat, "VAQUERÍN SINFÍN", que els ajudarà a entendre les conseqüències negatives, tant socials com mediambientals, de la *fast fashion* (el personatge es pot crear físicament, a mode de titella o peluix).

Aquest personatge els contarà el cicle de vida completa d'una peça de vestir, els pantalons vaquers que utilitzem tant en la nostra part del món i que representa una de les més contaminants.

La història es basarà en el recorregut que realitzarà Vaquerín, des del cultiu de cotó fins que es converteix en residu. Després, amb l'activitat que es realitzarà a continuació, se'ls facilitarà opcions de consum responsable i sostenible de la roba.

LA PRESENTACIÓ DE "VAQUERÍN SINFÍN I EL SEU VIATGE PEL MÓN"

Hola xiquets i xiquetes! Em dic "Vaquerín Sinfin" i us explicaré com he arribat fins ací. He recorregut un llarg camí per a vindre a visitar-vos, ha sigut molt dur perquè durant el meu viatge he superat grans obstacles. El pitjor és que en la meua família em van ensenyar a respectar a les persones i al medi ambient, però no he sigut capaç d'evitar causar un fum de problemes a les persones que m'han fabricat i he arrasat amb la naturalesa que m'envolta. Necessite la vostra ajuda immediatament perquè a més he complit 4 anys i volen fer-me desaparèixer en un poal de fem!

Era encara un embrió de cotó quan vaig pujar en un tren que em va portar des de la meua plantació intensiva de l'Índia (encara que tinc família que va nàixer a Uzbekistan, Egipte, la Xina, els Estats Units o Pakistan) fins al port de Singapur; d'ací em van portar en vaixell fins a Tunísia perquè em confeccionaren. Una vegada em van fabricar, vaig fer múltiples viatges en camió per Europa, i a la fi, després de tota la contaminació que he generat, he arribat fins a la vostra escola.

Per a ser gran com ara he gastat uns 10.000 litres d'aigua, he utilitzat productes fitosanitaris, he generat 13 kg d'emissions de CO2, m'han posat 10 kg de colorants i químics dels quals deixe molts en l'aire, fins i tot per més de 46 anys! A més, per a estar bonic, em posen un 1/2 kg de substàncies químiques per donar-me aquest efecte desgastat que em fa més modern. Per si fóra poc, una vegada em compreu, la meua despesa d'aigua es de 1.500 litres per a llavar-me, desprenent 19 kg de CO2 per anar ben planxat. Tot això haureu de multiplicar-ho per 1.000 milions de familiars que naixen cada any. Quant pateix la Terra pel nostre naixement!

Estic realment espantat perquè també m'han dit que les persones que em cuiden mentre cresc, pateixen moltíssim! No els paguen quasi res mentre em fabriquen, contrauen malalties respiratòries i tampoc poden queixar-se molt perquè no tenen molts drets en els seus treballs. Em sent fatal!

Si m'ajudeu a trobar solucions millors perquè tot això tinga altres resultats que respecten la naturalesa i a les persones que em cuiden, tornaré a somriure gràcies a aquesta classe.

DESENVOLUPAMENT — 20 MINUTS

Aquesta història anirà acompanyada d'un mapamundi per a poder fer el recorregut i el tutor/a els ensenyarà imatges dels processos de fabricació i les conseqüències, tant mediambientals com socials, que implica. A més, se'ls pot explicar el que significa la moda ràpida; la contaminació que comporta la indústria tèxtil: com, qui i amb que es fabrica i, a més, que ocorre després, una vegada es deixa d'utilitzar la peça de vestir.

TANCAMENT DE LA DINÀMICA — 10 MINUTS

Per a la segona sessió, com a exercici de cerca d'informació, se'ls demanarà que investiguen quines opcions tenim com a consumidors/es, per a reduir i fins i tot fer desaparèixer aquestes conseqüències negatives. Es pot treballar amb el passaport de ciutadà/ana per la sostenibilitat per tal de revisar els compromisos diaris que trobem en el nostre web de recursos.

A continuació se'ls demanarà que per al següent dia de classe porten una peça de roba que no estiga trencada ni vella, perquè la intercanvien en classe amb un altre company/a. També hauran de portar una samarreta que els agrade i que no estiga bruta ni molt desbaratada però que no vulguen utilitzar més.

SESSIÓ 2

INTRODUCCIÓ — 15 MINUTS

La sessió s'inicia amb les propostes per a un consum de roba sostenible. Es farà una pluja d'idees i després es ressaltaran les 4/5 opcions més factibles. A continuació començarà "EL JOC DE L'INTERCANVI".

DESENVOLUPAMENT — 20 MINUTS

Els xiquets/tes trauran les peces que hagen portat per a intercanviar, les quals es col·locaran en un sac de tela o de qualsevol altre material que no siga transparent (també pot ser un baül, una caixa o qualsevol altre recipient); una vegada estiga tota la roba dins, es faran 5 grups i es situarà a l'alumnat en 5 files.

Se'ls taparà els ulls a els/les primers/res xiquets/es de cada fila amb un mocador i els 5 aniran on es troba el sac. Es posaran en cercle al voltant del sac i cadascú/na d'ells/elles agafarà una peça que passarà al seu company/a del costat perquè se la quede. Una vegada hagen recollit les 5 vestimentes li posaran el mocador als/les següents de les 5 files perquè facen el mateix al voltant del sac, i així successivament fins que tot el grup tinga la seua peça. Quan l'intercanvi haja acabat hauran de posar-se la roba que els ha tocat i agrairan al grup el poder aprofitar la vestimenta d'una altra persona sense haver d'anar a comprar-la.

TANCAMENT DE LA DINÀMICA — 10 MINUTS

Després d'aquesta dinàmica es donarà pas a la següent sessió: "LA TRANSFORMACIÓ DE LES SAMARRETES". Consisteix en una activitat de reciclatge creatiu en la qual no fa falta que l'alumnat cusa; transformaran la seua samarreta en un coixí que podran portar-se a casa. Existeixen molts vídeos en internet, de manera que el/la docent triarà l'opció més senzilla segons el nivell del grup amb el qual treballe. En aquestos 10 minuts s'ensenyarà al grup els models que es poden fer perquè cadascú/na elegisca el seu.

SESSIÓ 3

En aquesta sessió es realitzarà un coixí a partir d'una samarreta. És important que es busque un tutorial en el qual no s'haja de cosir perquè siga més fàcil de fer.

El farciment pot portar-lo la persona dinamitzadora o demanar a l'alumnat que porten trossos de tela o farciments de coixins que tinguen a casa desbaratats i que no els facen servir.

S'explicarà la importància de donar una major vida a les peces de roba i les conseqüències negatives que evitem amb això. Que l'alumnat tinga clars conceptes com la moda ràpida, *upcycling i downcycling*, marques de roba que respecten el medi ambient, etc.

Una vegada hagen creat el seu coixí es podrà difondre el treball dels cursos que realitzen aquesta activitat a tot el centre educatiu i fins i tot des de les xarxes socials d'aquest.

MATERIALS NECESSARIS

• Sala d'ordinadors amb connexió a internet • Enllaç de la campanya "Ropa Limpia" **https://ropalimpia.org** • Història de "Vaquerín Sinfín i el seu viatge pel món" (podem crear el personatge de Vaquerín Sinfín amb material de reciclatge i presentar-lo a l'alumnat quan contem la seua història) • Imatges de les conseqüències negatives tant socials com mediambientals de la indústria tèxtil • Passaport de ciutadà/ana per a la sostenibilitat • Peces de roba usades • Baül • Caixa de cartró o sac de tela • 5 mocadors llargs de tela • Samarretes usades • Tisores, • Plantilles de cartró per als coixins • Farciments de coixins.

Per a conèixer llocs concrets on trobar iniciatives de consum responsable, és molt interessant l'enllaç del projecte de: Pam a Pam Comunitat Valenciana: **www.pamapampv.org.**

SUGGERIMENTS

Realitzar aquesta activitat en 3 sessions, encara que si se li pot dedicar més temps és possible ampliar-la a un major nombre de tallers. És molt interessant desenvolupar-la amb les famílies de l'alumnat per a aconseguir una major presa de consciència i de treball col·laboratiu.

Document realitzat en paper CYCLUS no estucat,
fabricat a partir de fibres reciclades 100% post-consum.

FONS VALENCIÀ
PER LA SOLIDARITAT

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria de Transparència,
Responsabilitat Social,
Participació i Cooperació

www.insostenible.org

INSOSTENIBLE

CAMÍ CAP A LA SOSTENIBILITAT

FONS VALENCIÀ PER LA SOLIDARITAT
96 227 24 60
Àrea d'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global
sensibilitzacio2@fonsvalencia.org | sensibilitzacio@fonsvalencia.org